

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Makroekonominės prognozės

2024 m. gruodis

Turinys

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos	2
1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida	4

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2024 m. gruodžio 19 d.

Pasaulio ekonomika palaipsniui stiprėja, tačiau jos raida gana netolygi. Mažiau kylant kainoms, atsitiesiant gyventojų pajamoms ir gerėjant namų ūkių finansinei padėčiai, pastebimai auga paslaugų sektorius. Būtent jis šiemet lemia ūkinę plėtrą pasaulyje. Gamybos sektorius gyvuoja prasčiau. Pirmąjį pusmetį jis trumpam pagyvėjo, nes įmonės siekė papildyti gaminių atsargas, gerokai sumažėjusias ankstesniais metais, o pastaruoju metu gamybos sektorius vėl silpnėja. Jis iš esmės neauga Kinijoje, krinta JAV ir euro zonoje. Prie to prisideda nemenkstanti geopolitinė įtampa, anksčiau griežtintos pinigų politikos poveikis ir labiau į trumpalaikio vartojimo prekes bei paslaugas orientuota paklausa. Tai veikia tarptautinę pasaulio prekybą ir ekonomikas, labiau orientuotas į užsienio paklausą, taigi ir Lietuvos ekonomiką. Lietuvos prekybos partnerių importo prognozės pastaraisiais ketvirčiais buvo bloginamos, tiesa, tebenumatoma, kad, šiemet neaugęs, euro zonos šalių importas kitąmet pradės didėti, o kitų šalių importas toliau palaipsniui kils.

Ekonominis aktyvumas didėja ir Lietuvoje. Pastaruoju metu augimas juntamas daugelyje ekonominių veiklų. Kaip ir ankstesniais metais, pastebimai didėja į verslą orientuotų paslaugų veiklose sukuriama pridėtinė vertė. Daugiau nei visa ekonomika auga informacijos ir ryšių, profesinių, mokslinių, administracinių, aptarnavimo ir kitų susijusių paslaugų apimtis. Per šių metų pirmus tris ketvirčius minėtos paslaugos lėmė apie 40 proc. viso ekonomikos augimo¹. Pamažu atsigaunant vidaus paklausai, stiprėja ir į namų ūkius orientuotos paslaugos – prekyba, meninė, pramoginė, poilsio organizavimo ir kitos veiklos. Tiesa, privatusis vartojimas kyla gana ribotai, pastebimai mažiau nei namų ūkių pajamos. Prie to, matyt, prisideda tebetvyrantis geopolitinis neapibrėžtumumas, anksčiau griežtinta pinigų politika ir kiti veiksniai, labiau varžantys ilgalaikio vartojimo prekių įsigijimą. Šiemet privačiojo vartojimo kilimą iš esmės lemia didesnė trumpalaikio vartojimo prekių ir paslaugų paklausa. Per metus stiprėjo ne tik paslaugų veiklos, bet ir gamybos sektorius. Pagamintos produkcijos atsargoms nesant didelėms, šiek tiek pagerėjusi užsienio šalių ekonominė būklė ir gausesni užsakymai palankiai veikė apdirbamąją gamybą. Pramonės produkcija, palyginti su jos lygiu prieš metus, yra paaugusi daugelyje pagrindinių apdirbamosios gamybos šakų. Tiesa, įmonės gamybos potencialo nepanaudoja – gamybos pajėgumų panaudojimo lygis tebėra mažesnis, nei buvo prieš prasidedant pastarųjų kelerių metų sukrėtimams, ir mažesnis už ilgalaikį vidurkį².

Padėtis darbo rinkoje gana stabili. Bendras dirbančiųjų skaičius nuosaikiai mažėja³, tačiau toks darbuotojų skaičiaus pasikeitimas nėra stebimas plačiai. Daugiausia prie mažėjimo prisideda transporto ekonominė veikla. Neįtraukiant pastarosios, bendras dirbančiųjų skaičius tebėra stabilus. Nedaug keičiasi ir nedarbo lygis. Šiuo metu jis didesnis, nei buvo prieš prasidedant vangesnės ekonominės raidos laikotarpiui 2022 m., tačiau jis stabilizuojasi daugelyje socialinių grupių, išskyrus jauniausių gyventojų. Jaunimo nedarbas toliau pastebimai kyla. Nedarbui esant didesniame nei prieš dvejus metus, ilgėja nedarbo trukmė. Pastaruoju metu pagausėjo ir ilgalaikių bedarbių. Esant aukštesniam nedarbui, vis dar esant teigiamai grynajai tarptautinei migracijai ir tebetvyrant neapibrėžtumui dėl tarptautinės ekonominės raidos perspektyvų, mažiau juntamas spaudimas darbo atlygiui. Tai ypač pastebima privačiame sektoriuje, kur darbo užmokesčio kilimo tempas jau kelerius metus mažėja. Vis dėlto darbo atlygis kyla nemenkai. Darbo sąnaudos auga daugiau nei visa sukuriama nominalioji pridėtinė vertė, o tai reiškia, kad vis didesnė pridėtinės vertės dalis atitenka dirbantiesiems. Tai didina spaudimą kainoms ir blogina mažiau pažangių įmonių konkurencingumą.

Prognozuojama, kad ekonomikos augimas pamažu stiprės. Ūkio plėtrą palankiau nei šiemet turėtų veikti tarptautinė ekonominė aplinka. Numatoma, kad prekybos partnerių importas kils daugiau nei pastaruoju metu, o tai didins Lietuvos eksportuojamų prekių ir paslaugų paklausą. Prognozuojama, kad augimą labiau didins ir

¹ Palyginkime: šiose paslaugų veiklose sukuriama apie šeštadalis visoje ekonomikoje sukuriamos pridėtinės vertės.

² Ilgalaikis vidurkis apskaičiuojamas naudojant duomenis nuo 2011 m.

³ Remiamasi Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis.

vidaus paklausa. Jau netrumpą laiką pajamoms kylant daugiau už vartojimo išlaidas, namų ūkiai turi nemenkų galimybių sparčiau didinti vartojimą, net ir esant šiek tiek lėtesniam numatomam pajamų augimui. Prie reikšmingesnio ekonominio aktyvumo didėjimo turėtų prisidėti ir atsigausiančios investicijos. Didėjantys lėšų iš Europos Sąjungos paramos fondų srautai, menkstantis anksčiau griežtintos pinigų politikos poveikis ir stiprėjanti vidaus bei išorės paklausa, prognozuojama, kad didinančiai veiks investicijas. Palankų poveikį, tikėtina, joms darys ir ankstesnius keletą metų didėję įmonių pelnai^{4, 5}. Numatoma, kad, šiemet padidėjus 2,4, kitąmet realusis bendrasis vidaus produktas (BVP) paaugs 3,1 proc. Vėlesniais metais ekonominės plėtros tempai tebebus panašūs, tačiau vis dėlto jie bus mažesni nei augimo tempai, vyravę ankstesnį dešimtmetį, t. y. prieš prasidedant pastarųjų kelerių metų sukrėtimams. Augimą ribos menkos galimybės dar efektyviau naudoti darbo išteklius, prasta demografinė padėtis ir mažiau nei ankstesnį dešimtmetį kiliančios prekybos partnerių rinkos.

Kainų raida tebėra vangi. Jau beveik dvejus metus bendras kainų lygis vartotojams iš esmės nesikeičia. Per šių metų pirmus vienuolika mėnesių jis buvo tik 0,8 proc. didesnis nei prieš metus. Netolygus įvairių šalių ekonomikų atsigavimas, tik trumpam pasaulyje pagerėjusi gamybos įmonių padėtis, tarptautinėse rinkose kritusios energijos ir maisto žaliavų kainos slopinančiai veikia energijos, apdoroto ir neapdoroto maisto produktų bei kitas vartotojų kainas. Reikšmingesnio spaudimo kainoms, manytina, nesukuria ir vidaus paklausa. Prie bendro kainų kilimo daugiausia prisideda didėjančios darbo sąnaudos. Jų poveikis ypač pastebimas darbo sąnaudoms labiausiai jautrių kainų – paslaugų kainų – raidoje. Pastarosios tebedidėja gana daug. Paslaugų kainos kyla sparčiau, nei prieš prasidedant pastarųjų kelerių metų sukrėtimams (t. y. sparčiau nei iki 2019 m.), iš dalies dėl to, kad ir darbo sąnaudos šiuo metu auga daugiau. Mažai tikėtina, kad prie paslaugų kainų didėjimo bent šiek tiek daugiau prisideda anksčiau (prieš keletą metų) pastebimai kilusios bendrosios sąnaudos⁶. Kitaip sakant, užsitęsusių bendrųjų sąnaudų šuolio perdavimo nematyti. Prognozuojamu laikotarpiu darbo sąnaudos tebebus tarp svarbiausių bendrąją infliaciją didinančių veiksnių, nes numatoma, kad darbo užmokestis ir toliau nemenkai kils. Bendrąją infliaciją taip pat didinančiai veiks pamažu gerėjanči tarptautinė ekonominė aplinka, augiančios kai kurių energijos žaliavų (pvz., dujų) kainos, didėsiantys netiesioginiai mokesčiai⁷. Prognozuojama, kad, šiemet sudariusi 0,8, kitąmet vidutinė metinė bendroji infliacija sudarys 2,3, o 2026–2027 m. – 2,6 proc.

---

⁴ Remiamasi likutinio pertekliaus ir mišriųjų pajamų duomenimis.

⁵ Šis rodiklis Lietuvoje per pastaruosius kelerius metus didėjo daugiau nei kai kuriose kaimyninėse šalyse, pavyzdžiui, Latvijoje.

⁶ Čia turimos mintyje ne tik darbo sąnaudos.

⁷ Prognozuojama, kad keliami akcizai 2025–2027 m. vidutinę metinę bendrąją infliaciją didins atitinkamai 0,7, 0,7 ir 0,6 proc. punkto.

1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida

	2024 m. gruodžio mėn. prognozė ^a				2024 m. rugsėjo mėn. prognozė			
	2024 ^b	2025 ^b	2026 ^b	2027 ^b	2024 ^b	2025 ^b	2026 ^b	2027 ^b
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)								
Vidutinė metinė infliacija pagal SVKI	0,8	2,3	2,6	2,6	1,0	2,5	2,6	–
Bendrojo vidaus produkto defliatorius ^c	3,8	3,3	3,1	3,1	3,4	3,1	3,1	–
Darbo užmokestis	10,3	8,7	8,1	7,5	9,8	8,5	8,1	–
Importo defliatorius ^c	–0,9	2,0	2,3	2,1	–0,8	1,8	2,3	–
Eksporto defliatorius ^c	1,2	2,2	2,4	2,2	1,4	1,7	2,4	–
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)								
Bendrasis vidaus produktas ^c	2,4	3,1	3,1	3,0	2,2	3,1	3,3	–
Privačiojo vartojimo išlaidos ^c	3,0	3,7	3,7	3,7	3,6	3,7	3,7	–
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	0,4	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	–
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas ^c	–2,3	6,1	4,8	4,4	–3,6	6,6	5,1	–
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	2,2	2,5	3,6	3,7	1,2	3,1	3,8	–
Prekių ir paslaugų importas ^c	0,5	3,5	4,4	4,4	0,0	4,5	4,5	–
Darbo rinka								
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	7,4	7,1	6,9	6,7	7,4	7,1	6,9	–
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus) ^d	1,8	–0,1	–0,3	–0,3	1,6	–0,4	–0,3	–
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)								
Prekių ir paslaugų balansas	6,4	5,8	5,4	4,9	6,1	5,0	4,6	–
Einamosios sąskaitos balansas	3,2	3,0	2,4	1,9	3,2	1,6	1,1	–
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	4,3	5,2	4,2	2,6	5,1	3,7	2,7	–

^a Makroekonominė prognozė parengta remiantis tarptautinės aplinkos prielaidomis, sudarytomis pagal informaciją, paskelbtą iki 2024 m. lapkričio 20 d., ir kitais duomenimis bei informacija, paskelbta iki 2024 m. lapkričio 27 d.

^b Prognozė.

^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją.

© Lietuvos bankas

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius

www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

ISSN 2783-5561 (online)